

Datum van inontvangstneming : 18/12/2025

Zaak C-621/25 ***Samenvatting van het verzoek om een prejudiciële beslissing overeenkomstig artikel 98, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie****Datum van indiening:**

19 september 2025

Verwijzende rechter:

Administratīvā apgabaltiesa (bestuursrechter in tweede aanleg, Letland)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

15 september 2025

Eiseres tot cassatie en verzoekster:

SIA VB Investments

Verwerende partij:

Valsts ieņēmumu dienests (belastingdienst, Letland)

Voorwerp van het hoofdgeding

Beroep tot nietigverklaring van een besluit van de Valsts ieņēmumu dienests (belastingdienst, Letland; hierna: „VID” of „belastingdienst”) waarin is bepaald dat verzoekster, SIA VB Investments (hierna: „verzoekster”), moet worden aangemerkt als meldingsplichtige entiteit in de zin van de Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likums (wet ter voorkoming van witwassen van geld en financiering van terrorisme en proliferatie; hierna: „antiwitwaswet”) ter omzetting van richtlijn (EU) 2015/849 (hierna: „richtlijn”), en waarin verzoekster aansprakelijk wordt gesteld voor verschillende inbreuken op deze wet.

* Procestaal: Lets.

Aard en voorwerp van het verzoek om een prejudiciële beslissing

De verwijzende rechter verzoekt op grond van artikel 267 VWEU om uitlegging van de richtlijn en vraagt 1) wat de reikwijdte is van het daarin gebruikte begrip „onafhankelijke beoefenaar van een juridische beroep”, meer specifiek of een rechtspersoon die geen juridische diensten verleent maar als tussenpersoon het verrichten van wederzijdse betalingen faciliteert, daar ook onder valt; 2) of deelname aan transacties in naam en voor rekening van een cliënt en aan het beheren van geld van de cliënt in de zin van artikel 2, lid 1, punt 3, onder b, ii), van de richtlijn als een dergelijke activiteit moet worden beschouwd; en 3) of de begrippen „onafhankelijke beoefenaar van een juridisch beroep” en „cliënt” in deze richtlijn ook van toepassing zijn op transacties tussen verbonden personen waarbij een van hen als tussenpersoon betalingen van een andere persoon aan derden verricht.

Prejudiciële vragen

1) Moet artikel 2, lid 1, punt 3, onder b), van richtlijn (EU) 2015/849 van het Europees Parlement en de Raad van 20 mei 2015 inzake de voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld of terrorismefinanciering, tot wijziging van verordening (EU) nr. 648/2012 van het Europees Parlement en de Raad en tot intrekking van richtlijn 2005/60/EG van het Europees Parlement en de Raad en richtlijn 2006/70/EG van de Commissie aldus worden uitgelegd dat het in deze bepaling genoemde begrip „onafhankelijke beoefenaar van een juridisch beroep” ook van toepassing is op een rechtspersoon die in het kader van zijn beroepsactiviteiten (economische activiteit) geen juridische diensten verleent aan cliënten? Valt een rechtspersoon die geldtransacties verricht (tussen andere personen, als tussenpersoon die de uitvoering van betalingen faciliteert), ook onder dit begrip, uitsluitend op grond van het feit dat hij deze activiteit uitvoert?

2) Moet artikel 2, lid 1, punt 3, onder b), ii), van richtlijn (EU) 2015/849 van het Europees Parlement en de Raad van 20 mei 2015 inzake de voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld of terrorismefinanciering, tot wijziging van verordening (EU) nr. 648/2012 van het Europees Parlement en de Raad en tot intrekking van richtlijn 2005/60/EG van het Europees Parlement en de Raad en richtlijn 2006/70/EG van de Commissie aldus worden uitgelegd dat onder de daarin genoemde activiteiten, te weten „deelnemen, hetzij door op te treden in naam en voor rekening van hun cliënt in enigerlei financiële of onroerendgoedtransactie, hetzij door het verlenen van bijstand bij het voorbereiden of uitvoeren van transacties voor hun cliënt in verband met [...] het beheren van diens geld, waardepapieren of andere activa”, ook een situatie valt waarin een rechtspersoon die partij is bij een driepartijenovereenkomst zich (als tussenpersoon die de uitvoering van de betalingen faciliteert) ertoe heeft verbonden geld over te maken tussen de andere rechtspersonen die partij zijn bij die overeenkomst, en deze overboekingen ook doet? Moeten dergelijke

activiteiten worden beschouwd als deelnemen aan transacties in naam en voor rekening van de cliënt en als het beheren van geld van de cliënt in de zin van deze bepaling?

3) Moet artikel 2, lid 1, punt 3, onder b), ii), van richtlijn (EU) 2015/849 van het Europees Parlement en de Raad van 20 mei 2015 inzake de voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld of terrorismefinanciering, tot wijziging van verordening (EU) nr. 648/2012 van het Europees Parlement en de Raad en tot intrekking van richtlijn 2005/60/EG van het Europees Parlement en de Raad en richtlijn 2006/70/EG van de Commissie aldus worden uitgelegd dat de daarin genoemde begrippen „onafhankelijke beoefenaar van een juridisch beroep” en „cliënt” ook van toepassing zijn in gevallen waarin verbonden personen deelnemen aan een transactie en waarin één van die verbonden personen in die transactie optreedt als tussenpersoon bij de uitvoering van betalingen om de veiligheid te waarborgen van inkomende en uitgaande betalingen van een andere verbonden persoon, welke betalingen afkomstig zijn van andere rechtspersonen?

Aangevoerde bepalingen

Bepalingen van nationaal recht

Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likums (wet ter voorkoming van witwassen van geld en financiering van terrorisme en proliferatie) (in de versie die van kracht was tijdens de periode waarin de controle werd uitgevoerd):

Artikel 1, lid 1, punt 4, definieert het begrip „cliënt” als „elke natuurlijke of rechtspersoon, juridische structuur of vereniging van dergelijke personen of structuren, aan wie een meldingsplichtige entiteit in de zin van deze wet diensten verleent of goederen verkoopt”.

Artikel 3, lid 1, punt 4, onder b), bepaalt dat onder het begrip meldingsplichtige entiteiten in de zin van deze wet personen vallen die economische of beroepsmatige activiteiten uitoefenen als notaris, advocaat of een andere onafhankelijke juridisch dienstverlener wanneer zij, handelend in naam en voor rekening van hun cliënt, diensten verlenen bij het voorbereiden of uitvoeren van transacties, daaraan deelnemen of andere beroepsmatige activiteiten verrichten die verband houden met transacties voor rekening van hun cliënt met betrekking tot het beheren van geld, financiële instrumenten of andere activa van de cliënt.

Er is geoordeeld dat verzoekster de verplichtingen uit hoofde van de volgende bepalingen van genoemde wet niet is nagekomen:

Artikel 6 „Verplichting om een risicobeoordeling uit te voeren en een intern controlesysteem op te zetten”

Artikel 7 „Intern controlesysteem”

Artikel 8 „Actualisering van de risicobeoordeling en verbetering van het interne controlesysteem”, lid 2

Artikel 10 „Aanwijzing van de werknemers die verantwoordelijk zijn voor de naleving van de voorschriften van deze wet”, lid 2.¹

Artikel 10.¹ „Voorschriften die van toepassing zijn op de meldingsplichtige entiteit – natuurlijke persoon –, de uiteindelijk begunstigde van de meldingsplichtige entiteit, het lid van het bestuur [van de meldingsplichtige entiteit] en de werknemer [van de meldingsplichtige entiteit] die verantwoordelijk is voor de naleving van de voorschriften van deze wet, evenals de beoordeling van de geschiktheid van de kandidaat [voor dergelijke functies]”

Artikel 11 „Verplichting tot cliëntenonderzoek”

Artikel 11.¹ „Cliëntenonderzoeksmaatregelen en risicofactoren”

Artikel 18 „Identificatie van de uiteindelijk begunstigde en controle van de geschiktheid van de uiteindelijk begunstigde die geïdentificeerd is”

Artikel 25 „Zakelijke relaties met een politiek prominente persoon, een familielid van een politiek prominente persoon of een naaste geassocieerde van een politiek prominente persoon”

Artikel 37.² „Verstrekking van documenten en informatie uit het cliëntenonderzoek aan de Finanšu izlūkošanas dienests (financiële inlichtingendienst) en aan de toezichhoudende en controlerende autoriteiten”

Eveneens wordt verwezen naar artikel 77 van deze wet, met als opschrift „Bevoegdheid om sancties op te leggen en toezichtsmaatregelen toe te passen”, en naar artikel 78, dat voorziet in het opleggen van sancties aan meldingsplichtige entiteiten in geval van niet-naleving van de voorschriften van die wet.

Bepalingen van Unierecht

Richtlijn (EU) 2015/849 van het Europees Parlement en de Raad van 20 mei 2015 inzake de voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld of terrorismefinanciering, tot wijziging van verordening (EU) nr. 648/2012 van het Europees Parlement en de Raad en tot intrekking van richtlijn 2005/60/EG van het Europees Parlement en de Raad en richtlijn 2006/70/EG van de Commissie.

Overweging 9: „Beoefenaren van juridische beroepen, zoals gedefinieerd door de lidstaten, moeten onder deze richtlijn vallen wanneer zij deelnemen aan financiële of vennootschapsrechtelijke transacties, ook wanneer zij belastingadvies verstrekken, waarbij het grootste risico bestaat dat de diensten van deze

beroepsbeoefenaren worden misbruikt om de opbrengsten van criminele activiteiten wit te wassen of terrorisme te financieren. Er moet evenwel vrijstelling zijn van enige verplichting tot melding van informatie die is verkregen vóór, tijdens of na een gerechtelijke procedure, of bij het bepalen van de rechtspositie van een cliënt. Juridisch advies dient bijgevolg aan de professionele geheimhoudingsplicht onderworpen te blijven, behalve wanneer de juridisch adviseur deelneemt aan witwaspraktijken of terrorismefinanciering, het juridisch advies voor witwasdoeleinden of terrorismefinanciering wordt verstrekt, of tenzij de beoefenaar van het juridisch beroep weet dat zijn cliënt juridisch advies wenst voor witwasdoeleinden of terrorismefinanciering.”

Artikel 2: „1. Deze richtlijn is van toepassing op de volgende meldingsplichtige entiteiten:

[...]

3. de volgende natuurlijke of rechtspersonen handelend in het kader van hun beroepsactiviteiten:

b) notarissen en andere onafhankelijke beoefenaren van juridische beroepen wanneer zij deelnemen, hetzij door op te treden in naam en voor rekening van hun cliënt in enigerlei financiële of onroerendgoedtransactie, hetzij door het verlenen van bijstand bij het voorbereiden of uitvoeren van transacties voor hun cliënt in verband met:

[...]

ii) het beheren van diens geld, waardepapieren of andere activa”.

Artikel 8 bepaalt de verplichtingen van meldingsplichtige entiteiten op het gebied van het identificeren en beoordelen van risico's, evenals de instrumenten om aan deze verplichtingen te voldoen.

Artikel 58 verplicht de lidstaten om ervoor te zorgen dat de meldingsplichtige entiteiten aansprakelijk kunnen worden gesteld voor inbreuken op de ter omzetting van deze richtlijn vastgestelde nationale bepalingen.

Aangehaalde rechtspraak

Rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie

Arrest van het Hof van Justitie van 18 april 2024, Citadeles nekustamie īpašumi (C-22/23, EU:C:2024:327, punten 31-33).

Korte uiteenzetting van de feiten en de procedure in het hoofdgeding

- 1 De onderhavige zaak betreft een geschil tussen verzoekster en de belastingdienst over de vraag of verzoekster in de periode van 1 januari 2019 tot en met 29 februari 2020 moet worden aangemerkt als meldingsplichtige entiteit in de zin van de antiwitwaswet, en of zij bijgevolg terecht aansprakelijk is gesteld wegens inbreuk op deze wet.
- 2 Ten tijde van de feiten was verzoekster (tot 5 januari 2017 SIA NN Smart genaamd, met als enig aandeelhouder tot 30 september 2016 A, en daarna een in het Verenigd Koninkrijk geregistreerde vennootschap) eigendom van de vennootschappen AS Ventbunkers en AS Latvijas Naftas Tranzīts (met ieder een aandeel van 50 % in het kapitaal). Op dat moment was AS Ventbunkers ook een van de eigenaren van AS Latvijas Naftas Tranzīts (met een aandeel van 66,9 % in het kapitaal van laatstgenoemde vennootschap).

Zowel verzoekster als AS Ventbunkers hadden dezelfde uiteindelijk begunstigde (B) en dezelfde leden van de raad van bestuur (C, D en E).

Volgens de door verzoekster ingediende jaarrekening had zij in 2017 één werknemer in dienst; in 2018, 2019 en 2020 had zij geen werknemers in dienst.

- 3 Op 27 december 2012 hebben verzoekster en Ventbunkers AS een overeenkomst gesloten voor het verlenen van diensten als betaalagent. In de considerans van deze overeenkomst staat te lezen dat er binnen Ventbunkers AS klaarblijkelijke pogingen zijn ondernomen om de samenstelling van de raad van commissarissen en de raad van bestuur van die vennootschap op onrechtmatige wijze te veranderen. Binnen haar dochtervennootschap AS Latvijas Naftas Tranzīts zouden bepaalde personen onrechtmatig hebben gehandeld om zo de door AS Ventbunkers voorgedragen en gekozen leden van de raad van commissarissen van AS Latvijas Naftas Tranzīts te vervangen. Als gevolg van deze handelingen zouden er een aantal leningen zijn verstrekt, zowel aan minderheidsaandeelhouders van deze dochtervennootschap als aan personen die geen aandeelhouder van die dochtervennootschap waren. Om een einde te maken aan deze pogingen om op onrechtmatige wijze commissarissen te vervangen en onzakelijke overboekingen te doen vanaf de bankrekeningen van AS Ventbunkers, en om de betalingen te verrichten die noodzakelijk waren voor de voortzetting van de economische activiteiten van AS Ventbunkers, werd het noodzakelijk geacht om ondersteuning te bieden bij het beheer van de betalingen. Verzoekster heeft ermee ingestemd het beheer van de betalingen van AS Ventbunkers over te nemen.

In de overeenkomst is bepaald dat verzoekster de betalingen van AS Ventbunkers beheert en hiervoor een vergoeding ontvangt. Daartoe opent verzoekster aparte bankrekeningen en beheert zij de inkomende en uitgaande betalingen van AS Ventbunkers in verband met diens dagelijkse bedrijfsactiviteiten, betaalt zij facturen, belastingen en andere kosten en houdt zij het beschikbare kapitaal van

AS Ventbunkers in stand of belegt zij dit overeenkomstig haar instructies. Zij ontvangt ook geld van AS Ventbunkers en maakt dit namens deze vennootschap over aan leningnemers, waarbij AS Ventbunkers als leninggever optreedt.

- 4 Tussen AS Ventbunkers (vertegenwoordigd door E, de voorzitter van haar raad van bestuur) als leninggever, verzoekster (vertegenwoordigd door D en C, leden van haar raad van bestuur) als betaalagent en verschillende andere commerciële vennootschappen (derden) als leningnemers zijn verschillende driepartijen-kredietovereenkomsten en driepartijen-leningovereenkomsten gesloten.

In deze krediet- en leningovereenkomsten wordt verwezen naar bovengenoemde overeenkomst voor dienstverlening als betaalagent en is bepaald dat overboekingen van geld kunnen plaatsvinden met tussenkomst van de betaalagent. In dergelijke gevallen maakt de leninggever het geld over aan de betaalagent, die het op zijn beurt in naam en voor rekening van de leninggever overmaakt aan de leningnemer. In dat geval kan de terugbetaling van de lening plaatsvinden door tussenkomst van de betaalagent, die verplicht is om de ontvangen betalingen onmiddellijk aan de leninggever uit te keren.

- 5 Op 5 maart 2013 heeft verzoekster bij de belastingdienst het wettelijk vereiste verslag ingediend over de aard van haar activiteiten, waarin zij heeft verklaard dat haar activiteiten sinds 21 december 2012 bestonden uit „belastingadvies”, „boekhouding” en „verlening van juridische diensten, het voorbereiden, goedkeuren of uitvoeren van transacties, waarbij zelfstandig wordt opgetreden voor rekening van of op naam van de cliënt: het beheer van geld, financiële instrumenten en andere activa van de cliënt”.

Verzoekster heeft de belastingdienst echter nadien, op 8 november 2018, laten weten dat de activiteit bestaande uit het verlenen van „externe accountancydiensten” en „belastingadvies” tot en met 31 december 2016 was uitgeoefend.

Voorts heeft verzoekster op 14 oktober 2020 opgegeven dat de activiteit bestaande in het „beheren van geld, financiële instrumenten en andere activa die toebehoren aan de cliënt”, die zij eerder had opgegeven, tot en met 31 december 2016 was uitgeoefend en dat de bestuurder die verantwoordelijk was voor deze activiteit op 31 december 2016 uit zijn functie was ontheven.

De door verzoekster op 10 november 2015 opgegeven hoofdactiviteit bestond volgens de NACE-nomenclatuur in „activiteiten van adviesbureaus op het gebied van bedrijfsvoering en overig managementadvies” (70.22, NACE Rev. 2). Op 16 mei 2019 bestond de door de verzoekster opgegeven hoofdactiviteit in „overige kredietverstrekking” (64.92, NACE Rev. 2).

- 6 Bij een controle van verzoekster door de Valsts ieņēmumu dienesta Nelegāli iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas pārvalde (dienst van de Letse belastingdienst ter voorkoming van het witwassen van geld) is vastgesteld dat verzoekster in de periode van 1 januari 2019 tot en met 29 februari 2020, als

meldingsplichtige entiteit in de zin van de antiwitwaswet, niet had voldaan aan verschillende in deze wet vastgelegde voorschriften met betrekking tot de risicobeoordeling, de beoordeling en actualisering van de naleving van de operationele doeltreffendheid van het interne controlesysteem, de beoordeling van de reputatie van de verantwoordelijke werknemer of het lid van het bestuur en het cliëntenonderzoek. Derhalve is er een inbreuk vastgesteld op artikel 6, artikel 7, lid 1, artikel 8, lid 2, artikel 10, lid 2.¹, artikel 10.¹, artikel 11, lid 1, punt 1, artikel 11.¹, lid 1, artikel 18, lid 1, artikel 25, lid 1, en artikel 37.² van de antiwitwaswet. Bijgevolg is er aan verzoekster bij besluit van de directeur van de genoemde dienst van 21 augustus 2020 een geldboete opgelegd.

- 7 Bij besluit van de directeur-generaal van de VID van 20 oktober 2020 (hierna: „bestreden besluit”) is het oorspronkelijke besluit bekrachtigd. Het bestreden besluit bepaalt met name dat een handelsvennootschap een meldingsplichtige entiteit wordt in de zin van de wet vanaf het moment dat zij economische transacties verricht op een gebied dat onder de regeling van deze wet valt. Volgens het bestreden besluit is verzoekster op 21 december 2012 bij de VID geregistreerd als meldingsplichtige entiteit in de zin van de antiwitwaswet en heeft zij opgegeven dat haar activiteit bestond in het „beheren van geld, financiële instrumenten en andere activa van de cliënt”. Zij heeft echter nadien niet opgegeven dat zij haar activiteiten op dit gebied had gestaakt. Verzoekster heeft derhalve erkend dat zij een meldingsplichtige entiteit was in de zin van de antiwitwaswet, die moest voldoen aan de daarin gestelde voorschriften. Volgens het bestreden besluit heeft verzoekster ook het op 20 december 2019 goedgekeurde interne controlesysteem aan de belastingdienst medegedeeld.
- 8 Verzoekster heeft bij de Administratīvā rajona tiesa (bestuursrechter in eerste aanleg, Letland) beroep ingesteld tot nietigverklaring van het bestreden besluit, omdat zij ten onrechte zou zijn aangemerkt als meldingsplichtige entiteit in de zin van de antiwitwaswet.

Zij heeft in het bijzonder gesteld dat zij geen notaris, advocaat, of andere onafhankelijke juridisch dienstverlener is, en evenmin transacties verricht met geld van cliënten of zich bezighield met het beheren van dit geld. Volgens verzoekster heeft zij met geld van haar aandeelhoudster, de vennootschap AS Ventbunkers, als betaalagent gehandeld overeenkomstig haar instructies.

Volgens verzoekster was zij evenmin een financiële instelling in de zin van de antiwitwaswet, aangezien zij niet voldeed aan één van de kenmerken genoemd onder a) tot en met m) van artikel 1, lid 1, punt 7, van deze wet en evenmin financiële diensten verleende in de zin van de Kredītiestāžu likums (wet op de kredietinstellingen).

De VID heeft ten onrechte doorslaggevend belang gehecht aan de vraag of verzoekster in de databank van de VID als meldingsplichtige entiteit was geregistreerd, en niet aan de vraag of zij naar haar aard een meldingsplichtige entiteit was.

- 9 Bij vonnis van 9 juni 2021 heeft de Administratīvā rajona tiesa het beroep van verzoekster tot nietigverklaring van het bestreden besluit afgewezen.

In het vonnis wordt geoordeeld dat verzoekster niet kan worden aangemerkt als meldingsplichtige entiteit in de zin van artikel 3, lid 1, punt 4, onder b), van de antiwitwaswet, omdat zij geen notaris, advocaat of andere onafhankelijke juridisch dienstverlener is.

Na beoordeling van het bewijsmateriaal in de zaak (overeenkomsten, bankdocumenten en aanmaningen) heeft de rechter in eerste aanleg echter geoordeeld dat verzoekster een meldingsplichtige entiteit was in de zin van artikel 3, lid 1, punt 2, van de antiwitwaswet, in haar hoedanigheid van financiële instelling.

Deze rechter heeft geoordeeld dat de overwegingen in het bestreden besluit met betrekking tot de inbreuken gegrond waren.

- 10 Verzoekster heeft hoger beroep ingesteld tegen het vonnis van de rechter in eerste aanleg. In dat beroep heeft verzoekster gesteld dat de rechter in eerste aanleg de procedureregels heeft geschonden en de motivering van de administratieve handeling met betrekking tot de vaststelling van de hoedanigheid van meldingsplichtige entiteit heeft gewijzigd. Volgens verzoekster was de slotsom dat zij als meldingsplichtige entiteit in de zin van de antiwitwaswet moest worden aangemerkt omdat zij een financiële instelling was, ongegrond en onrechtmatig, aangezien dit niet in overeenstemming was met de feitelijke omstandigheden in het onderhavige geval en evenmin met de regels aan de hand waarvan moest worden beoordeeld of zij als financiële instelling kon worden aangemerkt. Voorts heeft zij aangevoerd dat indien zij (als betalingsinstelling) een financiële instelling zou zijn, de VID niet bevoegd zou zijn om toezicht op haar uit te oefenen in de zin van de antiwitwaswet.

De Administratīvā apgabaltiesa (bestuursrechter in tweede aanleg, Letland), Letland), die de zaak in hoger beroep heeft behandeld, heeft het beroep van verzoekster bij vonnis van 19 april 2022 verworpen. In dit vonnis heeft de Administratīvā apgabaltiesa de motivering van het vonnis van de rechter in eerste aanleg onderschreven en geoordeeld dat het in deze zaak verzamelde bewijsmateriaal ondubbelzinnig de financiële activiteit van verzoekster heeft aangetoond, waardoor zij kon worden aangemerkt als „financiële instelling” in de zin van de antiwitwaswet. Volgens de Administratīvā apgabaltiesa heeft de rechter in eerste aanleg in zijn beoordeling de motivering van het bestreden besluit aangevuld en niet gewijzigd.

- 11 Verzoekster heeft cassatieberoep ingesteld.

Bij arrest van 30 september 2024 heeft de Augstākā tiesa (Senāts) (hoogste rechterlijke instantie, Letland) het vonnis van bovengenoemde beroepsinstantie vernietigd en de zaak terugverwezen naar de Administratīvā apgabaltiesa voor heroverweging.

In het arrest in cassatie is overwogen dat de VID in het bestreden besluit zijn oordeel dat verzoekster een meldingsplichtige entiteit was in de zin van de antiwitwaswet, onder meer heeft gebaseerd op het feit dat verzoekster als zodanig was geregistreerd en zij het interne controlesysteem dat van meldingsplichtige entiteiten in de zin van de antiwitwaswet wordt verlangd, ter onderzoek had overgelegd. In de bij de cassatierechter ingediende opmerkingen heeft de VID gesteld dat uit de gesloten krediet- en leningovereenkomsten is gebleken dat verzoekster geld, financiële instrumenten en andere activa van de cliënt beheerde, hetgeen volgens de VID ondubbelzinnig aantoonde dat verzoekster voldeed aan de voorwaarden om als meldingsplichtige entiteit in de zin van artikel 3, lid 1, punt 4, onder b), van de antiwitwaswet te worden aangemerkt. De rechter in hoger beroep heeft daarentegen geoordeeld dat verzoekster kredietdiensten verleende en dat verzoekster een meldingsplichtige entiteit was in de zin van de antiwitwaswet, aangezien zij voldeed aan artikel 3, lid 1, punt 2, van deze wet, gelezen in samenhang met artikel 1, lid 1, punt 7, van daarvan en artikel 1, lid 4, onder b), van de wet op de kredietinstellingen (als financiële instelling die als handelaar in het handelsregister is ingeschreven, die geen kredietinstelling is maar die financiële diensten verleent in de zin van de wet op de kredietinstellingen, met name kredietdiensten). Welnu, volgens de cassatierechter is deze omstandigheid, namelijk het verlenen van kredietdiensten, in het bestreden besluit op geen enkele wijze beoordeeld door de VID. Bij het onderzoek naar de rechtmatigheid van het bestreden besluit heeft de rechter in hoger beroep derhalve ten onrechte rekening gehouden met factoren die de VID niet bij het bestreden besluit had betrokken en heeft hij aldus de motivering van de administratieve handeling gewijzigd, hetgeen ontoelaatbaar is.

Voornaamste argumenten van partijen in het hoofdgeding

- 12 Voor de Administratīvā apgabaltiesa (verwijzende rechter), die opnieuw kennisneemt van de onderhavige zaak, betoogt de VID dat verzoekster geld, financiële instrumenten en andere activa van AS Ventbunkers beheert en derhalve wordt aangemerkt als meldingsplichtige entiteit in de zin van artikel 3, lid 1, punt 4, onder b), van de antiwitwaswet. De VID verwijst in dit kader naar de tussen verzoekster en AS Ventbunkers gesloten overeenkomst betreffende de diensten als betaalagent, alsook naar het feit dat verzoekster in de bovengenoemde leningovereenkomsten als „betalingsinstelling” werd aangeduid en dat de inkomende betalingen van verzoekster in de meeste gevallen bestonden in leningen van AS Ventbunkers aan derden, terwijl de uitgaande betalingen bestonden in betalingen door verzoekster aan deze derden „in opdracht”. Volgens de VID wordt een persoon aangemerkt als meldingsplichtige entiteit op het moment dat hij bepaalde activiteiten verricht. De VID is van mening dat verzoekster een onafhankelijke juridisch dienstverlener is, aangezien zij bovengenoemde activiteiten heeft uitgevoerd en betrokken is geweest bij het sluiten van transacties in het kader daarvan.

- 13 Verzoekster preciseert dat zij zich per ongeluk heeft geregistreerd als meldingsplichtige entiteit in de zin van de antiwitwaswet en dat zij niet voldoet aan de definitie van entiteit in artikel 3, lid 1, punt 4, onder b), van deze wet, aangezien zij niet kan worden beschouwd als een „onafhankelijke juridisch dienstverlener” of als een „andere onafhankelijke beoefenaar van een juridisch beroep”. Zij heeft geen juridische diensten of juridische bijstand verleend. Verzoekster voegt daaraan toe dat, in de zin van de wet, geen van de vennootschappen een cliënt van haar is voor wiens rekening zij diensten heeft verleend. Verzoekster stelt dat zij technische activiteiten heeft verricht in verband met het beheer van leningen, maar dat zij de transacties voor de cliënt heeft niet heeft opgezet.
- 14 Volgens de VID zijn, volgens de voornoemde bepalingen van de richtlijn en de wet, alle rechtspersonen die in naam en voor rekening van hun cliënt deelnemen aan een transactie of andere activiteiten verrichten voor rekening van hun cliënt in verband met het beheren van geld van de cliënt, meldingsplichtige entiteiten. Verzoekster is daarentegen van mening dat niet elke rechtspersoon die de relevante activiteiten uitvoert een meldingsplichtige entiteit is, maar alleen die rechtspersonen die als onafhankelijke beoefenaar van een juridisch beroep of als onafhankelijk juridische dienstverlener kunnen worden aangemerkt.

Motivering van de prejudiciële verwijzing

- 15 In de onderhavige zaak moet worden vastgesteld of verzoekster een meldingsplichtige entiteit is in de zin van de antiwitwaswet [in de zin van artikel 3, lid 1, punt 4, onder b), van deze wet], die de bij die wet opgelegde verplichtingen moet nakomen en aansprakelijk kan worden gesteld voor de niet-nakoming ervan.

Volgens de rechtspraak van het Hof van Justitie in zaak C-22/23 wordt het doel van de richtlijn nagestreefd door bepaalde verplichtingen op te leggen aan meldingsplichtige entiteiten waarop deze richtlijn van toepassing is vanwege hun deelname aan de uitvoering van een transactie of een activiteit van financiële aard.

Tot deze meldingsplichtige entiteiten behoren volgens artikel 2, lid 1, punt 3, onder b), van de richtlijn de natuurlijke of rechtspersonen handelend in het kader van hun beroepsactiviteiten, wanneer zij deelnemen, hetzij door op te treden in naam en voor rekening van hun cliënt in enigerlei financiële of onroerendgoedtransactie, hetzij door het verlenen van bijstand bij het voorbereiden of uitvoeren van transacties voor hun cliënt in verband met het beheren van diens geld, waardepapieren of andere activa.

Krachtens artikel 58, lid 1, van de richtlijn moeten de lidstaten ervoor zorgen dat de meldingsplichtige entiteiten aansprakelijk kunnen worden gesteld voor inbreuken op de ter omzetting van deze richtlijn vastgestelde nationale bepalingen.

Het bepaalde in artikel 2, lid 1, punt 3, onder b), van de richtlijn is omgezet in artikel 3, lid 1, punt 4, onder b), van de antiwitwaswet. Hoewel de bewoordingen van de wet niet identiek zijn aan die van de richtlijn, is de verwijzende rechter niet van oordeel dat de Letse wetgever met deze bepaling met betrekking tot rechtspersonen strengere bepalingen in de zin van artikel 5 van de richtlijn heeft aangenomen, noch dat hij het toepassingsgebied van de richtlijn heeft uitgebreid op grond van artikel 4, lid 1, ervan.

De regeling in de antiwitwaswet inzake meldingsplichtige entiteiten moet derhalve in overeenstemming zijn met de richtlijn. Dit betekent dat de aard van het in de wet gebruikte begrip „andere onafhankelijke juridisch dienstverleners” en de aard van de in de wet genoemde activiteit, waarin een dergelijke beroepsactiviteit tot uiting komt wanneer zij „handelend in naam en voor rekening van hun cliënt, diensten verlenen bij het voorbereiden of uitvoeren van transacties, daaraan deelnemen of andere beroepsmatige activiteiten verrichten die verband houden met transacties voor rekening van hun cliënt met betrekking tot het beheren van geld, financiële instrumenten of andere activa van de cliënt”, moeten worden bepaald met inachtneming van de bepalingen van de richtlijn.

Derhalve moet worden vastgesteld of een handelsvennootschap zoals verzoekster, gelet op de aard van haar activiteiten, moet worden aangemerkt als een meldingsplichtige entiteit in de zin van artikel 2, lid 1, punt 3, onder b), van de richtlijn.

- 16 De verwijzende rechter is van oordeel dat bij de uitlegging van de betekenis en de reikwijdte van een bepaling in het licht van haar context en het regelgevingskader waarvan zij deel uitmaakt, rekening moet worden gehouden met het feit dat de opsomming van specifieke activiteiten in de richtlijn, die betrekking heeft op de deelneming aan financiële transacties van de cliënt of op het beheer van de geld van de cliënt, niet woordelijk verwijst naar iedere natuurlijke of rechtspersoon, maar enkel naar de natuurlijke of rechtspersonen wier beroepsactiviteit bestaat in de uitoefening van een juridisch beroep.

Uit artikel 2, lid 1, punt 3, onder b), van deze richtlijn, gelezen in samenhang met overweging 9 ervan, volgt ook dat deze richtlijn van toepassing is op rechtspersonen die juridische diensten verlenen aan cliënten en die in verband daarmee betrokken zijn bij financiële transacties van cliënten of bij het uitvoeren van transacties voor rekening van cliënten in verband met het beheren van hun geld. Deze bepaling is echter niet geheel duidelijk, aangezien uit de bewoordingen ervan niet blijkt welke rechtspersonen als „onafhankelijke beoefenaren van juridische beroepen” moeten worden aangemerkt.

Het begrip „andere onafhankelijke beoefenaren van juridische beroepen” wordt in de richtlijn niet gedefinieerd. Het Unierecht regelt niet de voorwaarden voor de uitoefening van juridische beroepen, met uitzondering van advocaten. Over het algemeen is op juridische beroepen het nationale recht van de lidstaten van toepassing. De namen van de juridische beroepen zijn ook niet in alle lidstaten

hetzelfde. Zo kunnen de werkzaamheden die tot de juridische beroepen behoren, de rol van de beoefenaren van deze beroepen en de inhoud en de omvang van de beroepsactiviteit aanzienlijk verschillen per lidstaat.

De begrippen „juridisch beroep”, „onafhankelijke beoefenaar van een juridisch beroep” of „onafhankelijke juridisch dienstverlener” worden niet gedefinieerd in de antiwitwaswet of in enige andere bepaling van Lets recht.

Het beroep van jurist is in Letland geen gereguleerd beroep. Overeenkomstig de gebruikelijke betekenis van het woord in de Letse taal en zoals bepaald in zowel de regelgeving inzake het verkrijgen van de hoogste beroepskwalificatie van „jurist” in het Letse onderwijssysteem als in de norm voor het beroep van jurist geldt: een jurist is een specialist die, in overeenstemming met zijn taken, rechtsregels opzoekt, analyseert, uitlegt en toepast, juridische documenten opstelt, analyseert en certificeert, juridische adviezen verstrekt en juridische bijstand verleent (juridisch advies geeft en rechtzoekenden vertegenwoordigt of verdedigt), juridische activiteiten verricht in civiele procedures, administratieve procedures, procedures betreffende administratieve overtredingen, procedures voor het grondwettelijk hof en strafrechtelijke procedures, en wetenschappelijke studies op rechtskundig gebied opstelt. Juristen werken als rechter, officier van justitie, advocaat, notaris, gerechtsdeurwaarder en faillissementscurator, evenals in andere beroepen waarvoor de beroepskwalificatie als jurist vereist is. Een jurist kan voor overheidsinstanties of commerciële bedrijven werken, als zelfstandig ondernemer of als freelancer, maar ook voor andere organisaties of instellingen.

Een beoefenaar van een juridisch beroep is derhalve een persoon die een juridische opleiding heeft genoten en wiens beroepsactiviteit hoofdzakelijk verband houdt met het verlenen van juridische diensten, waaronder de bovengenoemde activiteiten.

Voorts verwijst de term „onafhankelijk” in het Lets naar een persoon die niet onder de macht of invloed staat van een andere persoon, of aan die persoon is onderworpen. Kortom: een persoon wiens beroepsactiviteit wordt georganiseerd buiten de onderneming (de cliënt) waarvoor hij deze juridische diensten verleent.

In andere taalversies van artikel 2, lid 1, punt 3, onder b), van de richtlijn, bijvoorbeeld de Engelse versie („other independent legal professionals”) of de Duitse versie („andere selbständige Angehörige von rechtsberatenden Berufen”), hebben de gebruikte begrippen ook betrekking op professioneel gekwalificeerde (juridisch opgeleide) personen die zelfstandig optreden, juridisch advies verlenen en cliënten in juridische aangelegenheden vertegenwoordigen, kortom juridische diensten verlenen.

Tegelijkertijd zijn kredietinstellingen, overeenkomstig artikel 2, lid 1, punt 1, van de richtlijn, en financiële instellingen, waaronder rechtspersonen die optreden als betalingsinstelling, overeenkomstig punt 2 van datzelfde lid, meldingsplichtige entiteiten. Zo maakt artikel 2, lid 1, punt 3, onder b), van de richtlijn dus een

onderscheid tussen leden van bepaalde beroepen: personen die bij de uitoefening van hun beroepsactiviteit optreden als notaris of andere onafhankelijke beoefenaren van juridische beroepen.

- 17 In het onderhavige geval staat vast dat verzoekster geen juridische diensten verleende, dat zij niet voornemens was om deze te verlenen en dat zij deze ook niet heeft verleend in de periode waarop de controle betrekking had. Onder de vennoten en bestuurders bevinden zich evenmin personen met een juridische opleiding. Bovendien heeft verzoekster in de periode waarop de controle betrekking had, geen „rechtskundige dienstverlening” (69.10, NACE Rev. 2) opgegeven als economische activiteit en niets wijst erop dat verzoekster werknemers had die zich bezighielden met juridische dienstverlening als onderdeel van de professionele of economische activiteiten van verzoekster.

Voorts vraagt de verwijzende rechter zich af of de uitvoering van de activiteit die verzoekster als betaalagent dient uit te oefenen en die voortvloeit uit de overeenkomst tussen verzoekster en SIA Ventbunkers, uit de kredietovereenkomsten en uit de leningsovereenkomsten, op zichzelf relevant en voldoende is om aan te nemen dat verzoekster een beroepsactiviteit uitoefent als beoefenaar van een juridisch beroep (onafhankelijke verlening van juridische diensten), zoals de VID meent.

In het licht van het voorgaande vraagt de verwijzende rechter zich af of een rechtspersoon die in het kader van zijn beroepsactiviteit (economische activiteit) geen juridische diensten verleent aan cliënten, maar overboekingen van geld verricht (als tussenpersoon voor anderen bij de uitvoering van betalingen of als betaalagent in het kader van tussen partijen gesloten overeenkomsten), op grond van het enkele feit dat hij deze activiteiten verricht kan worden aangemerkt als meldingsplichtige entiteit in de zin van artikel 2, lid 1, punt 3, onder b), van de richtlijn.

- 18 Uit de motivering van het bestreden besluit blijkt dat de VID van oordeel was dat zowel AS Ventbunkers als de in de zaak genoemde derden – die als leningnemers de betrokken driepartijen-krediet- en leningsovereenkomsten hadden gesloten – cliënten van verzoekster waren.

De verwijzende rechter vraagt zich af of verzoekster in naam en voor rekening van de bovengenoemde andere rechtspersonen heeft deelgenomen aan de in deze zaak beschreven transacties en of het uitvoeren van overboekingen van geld van andere rechtspersonen, waartoe verzoekster zich heeft verbonden (als tussenpersoon die de betalingen faciliteert), kan worden beschouwd als het beheren van geld van de cliënt.

Bovendien mag volgens de verwijzende rechter niet uit het oog worden verloren dat verzoekster en AS Ventbunkers met elkaar verbonden zijn (gelet op de relatie tussen de leden van de raad van bestuur, de aandeelhouders en de uiteindelijk begunstigden). Indien de verbonden vennootschappen ook voor de toepassing van

de richtlijn als één enkele vennootschap moeten worden beschouwd en verzoekster zich ertoe beperkt om bij de uitvoering van de betalingen als tussenpersoon op te treden om de zekerheid van de betalingen van AS Ventbunkers te waarborgen, lijkt verzoekster jegens AS Ventbunkers geen „onafhankelijke beoefenaar van een juridisch beroep” te zijn, noch lijkt AS Ventbunkers een „cliënt” van verzoekster te zijn in de zin van artikel 2, lid 1, punt 3, onder b) ii), van de richtlijn. Gelet op de bestaande relatie tussen verzoekster en AS Ventbunkers valt te betwijfelen of verzoekster onafhankelijk van AS Ventbunkers als dienstverlener kan optreden en volledig voldoet aan haar verplichtingen die krachtens de richtlijn op haar rusten en die haar door de Letse wetgeving inzake cliëntenonderzoek en onderzoek naar de uiteindelijk begunstigde zijn opgelegd om de doelstellingen van de antiwitwasrichtlijn te bereiken.

- 19 Gelet op het voorgaande is de verwijzende rechter van oordeel dat de bepalingen van artikel 2, lid 1, punt 3, onder b), ii), van de richtlijn in casu moeten worden uitgelegd. Aangezien er twijfel bestaat over de uitlegging van deze bepalingen en deze in de rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie niet zijn uitgelegd, moeten aan het Hof van Justitie van de Europese Unie prejudiciële vragen worden gesteld over hun uitlegging.